

Ковальчук О.
*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського Національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри міжнародного права та
міграційної політики ЗУНУ
Марценко Н.С.*

ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ ТА АВТОРСЬКЕ ПРАВО: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Сучасний світ розвивається досить швидкими темпами, а разом з ним і штучний інтелект, який на сьогодні використовується не лише для наукових цілей. Тому питання про проблеми правового регулювання авторського права об'єктів, які створюються штучним інтелектом, є досить актуальним та важливим для приватного права багатьох країн.

Перш за все, хотілося б зазначити, що термін «штучний інтелект» придумав у 1956 році Джон Маккарті, який був інформатиком. Відповідно до його слів, «це програма, дія та обробка на конкретну інформацію, яка дає такий же результат, ідентичний реакції розумної людини у цій же ситуації» [8, ст. 84]. Ю. Бусол, вказує, що «штучний інтелект – це науковий напрям, в рамках якого ставляться і розв'язуються завдання апаратного і програмного моделювання тих видів людської діяльності, які традиційно вважаються інтелектуальними, тобто потребують певних розумових зусиль» [1, ст. 122].

Аналіз наукової літератури дає змогу багатьом науковцям стверджувати, що слід відрізнити об'єкти, які створені за допомогою штучного інтелекту та, які автономно створюються штучним інтелектом [6, с.665]. Відповідно, якщо говорити про перші об'єкти (computer aided), то правом інтелектуальної власності наділена особа, яка законно використовувала допомогу програми, як так званий інструмент для досягнення поставленої цілі. Звертаючи увагу на такі ознаки, можна привести прикладом створення музики на гітарі або ж навіть пензлик, яким малюється картина, які теж використовуються як інструмент. Щодо першого типу об'єктів тут все загалом зрозуміло, проте якщо ж взяти до уваги другий - автономне створення штучним інтелектом (computer-generated works) певних об'єктів, то у цьому разі не все так однозначно.

Передусім, слід зауважити, що штучний інтелект не вважається суб'єктом правовідносини [10], через те, що йому не характерна свідомість, мислення, творчість загалом. Відповідно, питання про об'єкти, які були створені штучним інтелектом потребують правового регулювання та пошуку правових шляхів вирішення посталої дилеми. Крім того, аналізуючи закони України «Про авторське право та суміжні права» та «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», слід зазначити, що автором може бути фізична особа, яка завдяки своїй праці створила твір.

Вітчизняне законодавство у сфері авторських прав не позбавлене недоліків та звісно може відставати від технологічних досягнень, тому адекватний захист прав інтелектуальної власності на створені штучним інтелектом об'єкти є під великим знаком питання.

Авторське право є невід'ємною частиною права інтелектуальної власності. Відповідно, завдяки даному праву, творцю дозволяється використовувати, так звані ексклюзивні права на користування та розповсюдження створеного твору. Беручи до уваги норми права інтелектуальної власності та згідно ч. 1 ст. 421 ЦКУ, суб'єктом такого права можуть бути творці, які створюють відповідні об'єкти прав інтелектуальної власності, до яких відносяться автор, виконавець або ж винахідник. Також це може бути особа, яка має майнове або ж немайнове право інтелектуальної власності відповідно до ЦКУ, іншого закону чи договору. Ч. 2 ст. 435 ЦКУ вказує, що суб'єктом авторського права може бути як і фізична, так і юридична особа, яка набула право на твори. Тому до них можна віднести таких суб'єктів, як: замовник, роботодавець, спадкоємці. Відповідно до даних положень, вітчизняне законодавство визнає авторство та інтелектуальну власність людини, не передбачаючи альтернативи, що виключає можливість розуміння штучного інтелекту як автора.

У Методичних рекомендаціях з комерціалізації розробок, створених в результаті науково-технічної діяльності, об'єктами права інтелектуальної власності є винахід, корисні моделі, комп'ютерна програма, сорт рослин, різні породи тварин [3]. Даний список можна продовжувати далі, адже він не є вичерпним і може збільшуватися в силу розвитку суспільного прогресу та іншим результатам інтелектуальної діяльності людини.

Слід відмітити, що багато країн досить скептично ставляться до того, щоб визнавати робота як автора твору. Видається, таке рішення дійсно є передчасним в силу відсутності вирішення питання про правосуб'єктність штучного інтелекту [9, 10]. Тому автором робіт, які створені штучним інтелектом, якщо враховувати загальну світову практику, є все ж таки людина, а не програма. Щоб підтвердити це, потрібно звернутися до судової практики. Варто взяти до уваги і справу *Acorns Pty Ltd v. Ucorp Pty Ltd*. У Австрії компанія хотіла отримати авторське право на таблицю даних для безпеки матеріалу, проте, при цьому вони зазначили, що відповідна інформація була створена комп'ютером. Суд вказав, що робота, яка створювалася комп'ютером не може бути об'єктом авторського права [5]. І таких судових рішень є чимало.

Ще б хотіла звернути на одну справу (*Telstra Corporation Limited v Phone Directories Company Pty Ltd*). Питання стосувалося телефонних довідників, на які пробували поширити норми авторського права. Однак рішення було негативним, так як телефонні довідники не були створені самими людьми, а завдяки комп'ютеру [7]. Аналіз даних справ дає змогу ствердити, що автором чи винахідником відповідно до права багатьох країн, може бути лише людина.

Проте японські законодавці, які є досить прогресивними, у 2016 році на засіданні державної комісії з інтелектуального права, прийняли рішення, щоб почати розробляти нормативні документи щодо захисту авторських прав на об'єкти, які створюються штучним інтелектом. Очевидно, що це досить вагомий крок для підтримки компаній, які створюють інновації [2].

Варто зауважити, що правове регулювання авторського права щодо об'єктів, які були створені штучним інтелектом є досить важливим, при цьому, не слід забувати і про умови, завдяки яким певний об'єкт може охоронятися правом інтелектуальної власності. Юрист ЮК Bossom Group Б. Дзяман вказує, що «до створення нормативно-правових актів, які б регулювали питання щодо прав штучного інтелекту, слід підходити дуже зважено» [2] Також, він зосереджував увагу на тому, що потрібно розділити твори на дві групи: твори, які створив виключно штучний інтелект і твори, які наприкінці оброблялися людиною. Дана теза видається абсолютно слушною, навіть попри загальну тенденцію юристів-законодавців, практиків та науковців, до доцільності більш виваженого підходу в питанні визнання авторства штучного інтелекту.

Таким чином, питання про авторські права штучного інтелекту не може бути вирішено за межами чіткого визначення питання про базову структуру самих приватних правовідносин, де є чітко визначено перелік суб'єктів цивільних прав та об'єктів і змісту цивільних правовідносин. В той же час, штучний інтелект пише статті для The New York Times та інших світових ЗМІ, веде телепередачі та здійснює вирішення юридичних питань у великих компаніях. Такий стан речей свідчить, що нормативне вирішення питання про можливе авторство штучного інтелекту не за горами.

Список використаних джерел

1. Бусол О. Ю. Потенційна небезпека штучного інтелекту. Інформація і право. 2015. № 2. С. 121–128
2. О. Кривецький. До проблеми правового регулювання штучного інтелекту. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3728:doproblemi-pravovogo-regulyuvannya-shtuchnogo-intelektu&catid=8&Itemid=350
3. Уткіна М. С. Можливість віднесення творів, створених штучним інтелектом, до об'єктів інтелектуальної власності. Правові горизонти. 2019. № 17. С. 54-58.
4. Цивільний Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
5. Acohs Pty Ltd v. Ucorp Pty Ltd. 2012. URL: <http://www6.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/FCAFC/2012/16.html>
6. Bonadio E., McDonagh L., and Christopher A. Intellectual Property Aspects of Robotics. *Cambridge University Press*. 2018. Vol. 9:4. P. 655-667.

7. Telstra Corporation Limited v Phone Directories Company Pty Ltd. 2010. URL: <https://pinpoint.cch.com.au/document/legauUio1691235sl251986281/telstracorporation-limited-v-phone-directories-company-australia-pty-ltd> (дата звернення 09.05.2020).
8. Swapnil Tripathi and Chandni Ghatak. Artificial Intelligence and Intellectual Property Law. *Christ University Law Journal*. No. 1. 2018. 83-97p.
9. Марценко Н.С. Правовий режим штучного інтелекту в цивільному праві. *Актуальні проблеми правознавства 4 (20)/2019*. 2019. 91-98с. URL: <http://appj.tneu.edu.ua/index.php/apl/article/viewFile/797/785>
10. Martsenko, N. (2020). Determining the place of artificial intelligence in civil law. *Studia Prawnoustrojowe*, (47). <https://doi.org/10.31648/sp.5279>

Мануляк Н.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри цивільного права та процесу ЗУНУ
Бутрин-Бока Н.С.*

БЕЗПЕКА КОРИСТУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСАМИ: ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Сьогодні Інтернет проник майже повністю у наше життя і діяльність. Окрім комп'ютерів та ноутбуків, ми підключаємо до Інтернету все: мобільні телефони, планшети, холодильники, телевізори й багато інших портативних пристроїв. Саме тому дуже важливо знати якомога більше про безпеку у Всесвітній мережі. Необхідно віднайти правильні способи захисту нашого приватного життя, коли ми перебуваємо онлайн. Багато хто з нас думає, що безпека в Інтернеті – це ілюзія, і бути захищеним зараз неможливо, адже веб-сайти збирають конфіденційну інформацію так тонко, що ми навіть не знаємо що саме їм відомо. Це, можливо, й так, але ця невпевненість – ще одна причина, щоб зберегти свою приватність та уникнути витоку персональних даних в Інтернет [1].

Як нам відомо, важливою ознакою сучасних загальносвітових процесів є розбудова інформаційного суспільства. У цьому універсальному процесі залишається не вирішеним одне з найважливіших питань – становлення правових засад регулювання інформаційних відносин, пов'язаних з функціонуванням мережі Інтернет, а також дослідження сучасного стану і перспектив розвитку такого регулювання. Для України проблема правового регулювання Інтернет-ресурсів або іншими словами інтернет-відносин пов'язаних разом з ними є надзвичайно актуальною з огляду на процес становлення національного інформаційного суспільства в нашій країні, а також визначення шляхів інтеграції до світового інформаційного суспільства. Сучасний період розвитку неможливо уявити без постійного